

VĚTRNÍK

Větrník - ročník XII. - č. 2/79

Vysoké n.Jiz. 2.3.1979

ÚNOR 1948-1979

Před 31 lety, ve slavných dnech února 1948, dobyla dělnická třída pod vedením komunistické strany Československa politickou moc a otevřela cestu k budování socialismu v naší vlasti.

Velikost Vítězného února, jeho místo v historii revolučních bojů našeho lidu, našich národů spočívá především v tom, že definitivně skončil s kapitalistickým řádem v naší zemi. Dělnická třída ve svazku s pracujícím rolnictvem a pokrokovou inteligencí, pod vedením KSČ dořešila v únoru 1948 základní otázku socialistické revoluce, otázku politické moci. Tím prosadila socialistický směr vývoje v naší zemi a otevřela cestu velkolepým revolučním přeměnám, které za uplynulých 31 let zcela změnily život našeho lidu a tvář země.

V našem městě jsme oslavili 31.výročí v úterý dne 27.2.1979 večer v Krakonoši. Po úvodní hymně přednesly učnice ZOU tři básně s tematikou února. Slavnostní projev ředitelky ZDS B.Jodasové doplnili svou kulturní vložkou žáci 8.třídy ZDS. Všem zúčastněným potom poděkoval předseda UC KSČ J.Soukup. Na závěr zazněla Internacionála.

Na 2.plenárním zasedání MěstNV byla vyhodnocena soutěž OV takto:

- I.místo OV Vysoké - Stará Ves
- II.místo OV Vysoké - Sklenařice
- III.místo OV Vysoké - Tříč
- IV.místo OV Vysoké - Helkovice
- V.místo OV č.2 Vysoké n.Jiz.
- VI.místo OV č.1 Vysoké n.Jiz.

a dále bylo schváleno plnění plánu a rozpočtu za rok 1978, závazek na rok 1979, plán a rozpočet a nová soutěž OV na rok 1979.

Odvoloval se z funkce člena finanční a rozpočtové komise s.Ladislav Metelka, z funkce předsedy SPOZu s.Jiří Pičman a zvolil se s.Ladislav Metelka do funkce člena rady MěstNV, s.Václav Kučera do funkce člena finanční a rozpočtové komise, s.Jaroslav Votoček do funkce člena školské a kulturní komise a s.Věra Štěpánková za předsedkyni SPOZu.

Příští plenární zasedání MěstNV je plánováno na pondělí dne 9.dubna, kdy se bude projednávat závazek MěstNV na rok 1979 a schvalovat akce Z na tento rok.

Zemědělské odborné učiliště ve Vysokém n. Jiz. uspořádalo krajský přebor učňů resortu ministerstva zemědělství a výživy v lyžování pro školní rok 1978-79 ve dnech 24.-26. ledna a z pověření Institutu výchovy a vzdělání MZVŽ ČSR u příležitosti 75. výročí založení Českého svazu lyžování XV. Národní přebory v lyžování učňů resortu ministerstva zemědělství a výživy pro školní rok 1978-79 ve dnech 13.-15. února.

Pro účastníky závodů byl připraven i bohatý kulturní program. V lednu se na závěr uskutečnil večer, na který byli pozváni známí spisovatelé našeho kraje Marie Kubátová a Jan Buchar. Jejich vyprávění se střídalo s vtipnými ukázkami poudaček těchto autorů v podání členů divadelního souboru Krakonoš a s krkonošskými písničkami. V únoru závodníci shlédli divadelní představení souboru Krakonoš "Babičky druhé generace" a byla pro ně uspořádána taneční zábava.

V e ř e j n é o s v ě t l e n í m ě s t a V y s o k é h o

Výpis z městské pamětnice.

Zdá se, že ve Vysokém se před sto lety ulice a náměstí vůbec neosvětlovaly. Chodci nosili sebou lucerničku na svíčku lojovou. Ve staré pamětnici na listě 209 čteme, že 14. července roku 1847 zemřel František kramář, vlastník domu čp. 69 (dnes hostinec u Mařatků na rohu náměstí) a příslušných pozemků. Ve své závěti ustanovil, že dědic má na rohu domu čp. 69 "poříditi olejovou lampu" a v ní svým nákladem svítiti ku osvětlení ulice i celého náměstí. Zdá se, že to byla první lampa ve Vysokém k veřejnému osvětlení. Tato služebnost na domě čp. 69 trvala až do roku 1910, kdy majitelka toho domu Frant. Vodsedálková vykoupila u obce tuto povinnost za 200 korun rak.

O veřejném osvětlování města se dočteme v městských účetních knihách. Tak celoroční účet z r. 1861 vykazuje, že za uliční lucerny bylo zapláceno v Praze 28.90 zlatých r. č., úprava a postavení stálo 20 zl. Kolik těch lamp bylo, není poznamenáno.

Roku 1862 poprvé se uvádí v městských počtech položka, že "volej na osvětlování města za celý rok stál 42 zl 96 krejcarů r. č. a ponocnému Frant. Patočkoví za rozsvěcování lamp placeno za rok 1862 celkem 18 zl."

Teprve roku 1868 pořízeny lampy petrolejové, které s připevňováním stály 42 zl 55 krejcarů a petrolej pro ně stál ročně 21 zl 22 krejcarů.

Nedostatky pouličního osvětlení ve Vysokém byly dávno již pocítovány, nejvíce na erární silnici městem probíhající a pak zvláště na náměstí o výročních trzích na podzim a před vánoce. Zde byl při zakončení trhu, když se trhovci skládali a odjížděli, pravý chaos. Tomu odpomoženo r. 1910, kdy město zakoupilo pro osvětlování náměstí "velikou lampu petrolejovou na světlo žárové" a příslušný vysoký stožár za 400 korun r. Lampa byla zařízena tak, že salonní petrolej měnil se horkem v páry, které se vzduchem smíšeny, dávaly horký plamen nesvitivý. Do plamene zavěšeno žárové těleso Auerovy v podobě nůčičky, která rozžhavlala se do běla a vydávala svítivost 900 svíček. Lampa vysoko zavěšená ozařovala náměstí dokonale a byla i z dálky za noci viditelná z Bozákova a z Lomnice. Osvětlení petrolejové v ulicích a na náměstí obstarával městský ponocný Arnošt Kučera v letech 1896-1920. Konal to poctivě a svědomitě.

V letech válečných 1914-1918 přidružil se ke všem svízelm a nedostatkům také nedostatek petroleje ke svícení. Tajemník Ďoubalík poznamenal ve svých zápiscích, že na zimu r. 1913 nedostávalo se petroleje ani na osvětlování ulic, takže se jedných 14 dní vůbec nesvítilo. Potom prodával se petrolej na lístky a to půl litru na domácnost na týden. Od r. 1917 rozdělovala petrolej obec. Válečný petrolej byl hnědé barvy, páchnul a v lampách čadil, takže se jím v lampě žárové na náměstí vůbec svítit nedalo. Přiděly petroleje byly tak skromné, že nebylo možno při světle číst a psát. K nouzi o jídlo a palivo ještě nouze o světlo, čili měli jsme hlad, zimu a tmu.

Františka Jandová

pozornění občanům:

- 1) Rozvoz plynu, bude-li na skladě: 7. a 28.3. 79
- 2) Na základě zákona o veterinární péči č.66/1961 Sb. a vyhlášky č. 151/1961 Sb. a příslušných směrnic je stále nařízeno veterinární ochranné opatření. Zatím do 12.4. 1979.
- 3) V roce 1978 se rekreovalo jen ve zdejší zotavovně ROH Větrov 2 988 občanů.

15. února se konala v čítárně knihovny přednáška prof. Jecha, člena Socialistické akademie v Semilech, spisovatelé našeho kraje 19. století (Kais, Šír, Stašek), kterou pořádalo Vlastivědné muzeum a Středisková knihovna. Další přednáška z cyklu Naš kraj v umění bude věnována spisovatelům 20. století (Olbracht, Havlíček, Weiss) a bude se konat ve čtvrtek 12. dubna v 19 hodin v čítárně knihovny.

S p o l e č e n s k á k r o n i k a

V únoru oslavili narozeniny:

- 21.2. Albína Nosková 75 let
9.2. Jaroslav Nesvadba, St. Ves 75 let
6.2. Vlasta Vacátková, St. Ves 70 let
14.1. oslavil 77. narozeniny Oldřich Škrabálek z Poniklé

28.10. 1978 oslavili zlatou svatbu manželé Božena a Oldřich Škrabálkovi z Poniklé

Srdečně blahopřejeme!

Ú m r t í

- 25.1. 1979 zemřel v Praze Zdeněk Rón ve věku 64 let
25.1. 1979 zemřela Květuše Přížová-Mařatková ve věku 59 let
11.2. 1979 zemřela Anna Dohalská ve věku 91 let
14.2. 1979 zemřel Čeněk Kramář ve věku 94 let
14.2. 1979 zemřela Josefa Kobrová roz. Balatková ve věku 65 let, St. Ves
27.2. 1979 zemřela Marie Smetanová ve věku 77 let

Čest jejich památce!

Z č i n n o s t i V l a s t i v ě d n ě h o m u z e a

V loňském roce měli návštěvníci Vlastivědného muzea příležitost shlédnout výstavku SPOZ ve Vysokém n. Jiz., uspořádanou na jaře k 25. letům činnosti, v létě pak grafiku Jaroslava Škrbka a výstavu Když přijela pouť a nakonec na podzim vítězné fotografie ze soutěže Krkonoše 78.

Také v letošním roce se připravuje několik výstav, z nichž zejména první dvě by mohly zajímat především zdejší občany. Ještě v březnu to bude výstavka z prací školních dětí k 30. výročí založení PO, v dubnu a květnu výstava z činnosti turistického oddílu TJ Jiskra. Na letní sezonu se chystá v obrazárně muzea výtvarná výstava, na sklonek léta a podzim výstava z historie hraček, která se bude konat v přízemní výstavní místnosti muzea. A právě při přípravě této výstavy bychom Vás, milí čtenáři Větrníku, chtěli poprosit o spolupráci. Jistě téměř každý z Vás by mohl přispět k tomu, aby výstava byla co nejbohatší, abychom mohli zvláště těm nejmenším návštěvníkům ukázat, s čím si hráli jejich rodiče, babičky a dědečkové, prababičky a pradědečkové. Budete-li mít trochu trpělivosti, určitě někde mezi odloženými věcmi najdete nějakou starou hračku, kterou byste nám po dobu trvání výstavy mohli zapůjčit. Děkujeme předem za pochopení a spolupráci.

Jana Šojková

Ze všech línových stromků vysazovaných obětavě na náměstí, roste tam už více než půl století jediný exemplář. A právě ten je výstavbou nové samosprávy vážně ohrožen, neboť se ocitne ve stavebním dvoře. V nebezpečí jsou také dva pěkné keře kleče, pro naše horské městečko tak charakteristické. Musíme doufat, že tato zelená stavba přece jen přežije, neboť MěNV se dle slibu zasadí co nejrázněji o její záchranu.

V posledních třech desetiletích se také ostatní příroda okolo Vysokého i přilehlých obcí podstatně změnila. Zmizela úzká a malebná políčka, zkropaná hojným potem svých hospodářů, a též hebounké a vonavé meze okolo nich, orámované šípky, hlohy, vřesy a pod. To dávalo zdejší krajině nezapomenutelné kouzlo a bylo důvodem, proč nejen všichni rodáci, ale také nahlodilí návštěvníci se sem rádi vraceli, aby načerpali nových sil.

Pod nátlakem hospodářského a technického rozmachu v zemědělství byla políčka scelena, meze většinou rozorány a my dnes stojíme před docela novou krajinou, kterou by snad naši předci ani nepoznali. Na širokých prostorách se vlní obilí, či jiné plodiny a rozlehlé pastviny obepínají a rozdělují drátěné ploty. Až musíme mít obavu, zda s ohledem na biologickou rovnováhu území zde nebyla překročena mez, což by se časem mohlo vymstít. Též strohé linie zemědělských objektů, které obvykle jsou jaksi násilně zasazeny do krajiny, nezapadají do okolí. Většinou tu ještě schází snaha o zmírnění této skutečnosti, např. krytím stromovými porosty a pod. Okolo turistických cest jsou umístěna trvalá i přechodná hnojiště, místy též močůvka i přes cesty, na okrajích lesíků stojí opuštěné zemědělské stroje, hromadí se odpad atd. Pro oko milovníka přírody je takový kraj málo přitažlivý a jednotvárný. Bylo by proto zapotřebí, aby aspoň v mezích možnosti byl učiněn pokus tyto nedostatky odstranit, aby o něj rodáci i rekreanti projevili opět větší zájem.

Velké a souvislé plochy zemědělské půdy ještě více zdůrazňuje jednotvárnost čistých smrkových porostů, zakládáných zde nejen v minulosti, ale většinou i dnes. Ve smrkové tyčovině pod silnicí do Roprachtic je vidět z cesty ke Mlýnkům několik skupinek boroviček oživujících svou odlišností tento porost. Bohužel jsou však tyto borovičky vždy před dnem Památky zesnulých káceny (asi bez vědomí lesní správy), aby se z nich těžila chvoj. Až bude poslední stromek skácen, bude tento porost tvořit jako okolní plachtu, ale navíc děravou.

V jakém stavu jsou lesy samé, nemusím snad ani připomínat. Místy jsou docela nepřístupné pro nakupené vršky a klesti po probírkách či těžbě, chodníky jsou zarostlé a nemohou dobře sloužit svému účelu. Po zrušení některých mezí jsou někdy těžko přístupné určité partie lesů.

Jen málo potoků v širším okolí Vysokého se může chlubit čistou horskou vodou. kdysi se jejich voda skoro všeobecně používala pro kuchyňské účely, dnes v nich nemohou žít ani ryby. Své dílo vykonaly zde nejen splachy strojengých hnojiv a pesticidů ze zemědělských půd, ale také odpadové vody městské kanalizace. Nejhuře jsou na tom Staroveský potok, do kterého ústí kanalizace města, a Tříčský potok, do něhož jsou vypouštěny splašky z rekreačního střediska Větrov.

Podobných nedostatků v životním prostředí a jeho přetváření na Vysocku bychom mohli uvést ještě mnoha. Domnívám se však, že bude rozumnější, když se příště poradíme jak tyto skutečnosti řešit.

Jako každoročně i letos budeme oslavovat M e z i n á r o d n í d e n ž e n. Chtěli bychom jménem redakce Větrníku popřát co nejsrdečněji všem ženám mnoho zdraví, spokojenosti, úspěchů a dobré nálady po celý rok. Při této příležitosti se uskuteční ve čtvrtek 8. března večer v Krakonoši, na kterém vystoupí děti MŠ a ZDŠ. Srdečně zveme hlavně naše ženy.

Větrník vychází každý měsíc kromě července. Příspěvky posílejte na MěNV do každého 15. Z odpovídá redakční rada.

Cena Kčs 1,-